

UPPSALA UNIVERSITET  
Institutionen för lärarutbildning  
Lärarprogrammet 200 poäng  
Lärarexamensarbete, 10 poäng  
VT 2006

Rapport LV0605137

# En skola i tiden

## Rosendalsgymnasiets etablering bland Uppsalas gymnasieskolor

Författare:  
Håkan Forsberg  
Sanna Pentti

Handledare:  
Esbjörn Larsson

Examinator:  
Mikael Börjesson

## Sammanfattning

Denna studie ämnar undersöka hur Rosendalsgymnasiet, en ny gymnasieskola inom Uppsala kommun, etablerar sig i förhållande till de redan befintliga skolorna. Syftet är även att belysa Ida Lidegrans rapport *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola* (2004) ur en individuell skolas perspektiv. Det material som undersökningen baseras på utgörs av intervjuer med representanter från skolans verksamhet samt marknadsföringsmaterial i form av skolans hemsida.

Skolan har intagit en särställning bland Uppsalas gymnasieskolor utifrån en prägning av marknadsanpassning och friare resursanvändning. Detta har skett genom en medveten marknadsföringsstrategi där skolan framhäver sina unika möjligheter, bland annat i förhållande till vidare studier. Konsekvensen av dessa faktorer är att det kommande elevunderlaget utgörs av högpresterande elever från en akademisk elit.

Skolans etablering kan även ses i ljuset av friskolornas expansion som påverkat konkurrenssituation för de kommunala gymnasieskolorna.

**Nyckelord:** gymnasieskola, fält, kapital, strategi, positionering

# Innehållsförteckning

<b>Sammanfattning</b> .....	2
<b>Innehållsförteckning</b> .....	3
<b>Inledning</b> .....	4
Syfte .....	4
Tidigare forskning .....	4
Teoretisk utgångspunkt .....	6
Centrala teoretiska begrepp i studien .....	7
Operationaliserade frågeställningar .....	9
Metod och material.....	9
<b>Undersökning</b> .....	10
Rosendalsgymnasiets tillkomst – en skola i tiden .....	10
Skolans Profil .....	12
Rosendalsgymnasiet på gymnasiefältet .....	17
Skolans utformning .....	20
Teoretiska slutsatser .....	24
<b>Slutdiskussion och resultat</b> .....	26
<b>Käll- och litteraturförteckning</b> .....	29
Källor .....	29
Tidningar.....	29
Litteratur .....	29
<b>Bilagor</b> .....	31
Bilaga 1 - Intervjuguide .....	31

## Inledning

Under våren 2004 rasade en het debatt i *Uppsala Nya Tidning* om tillkomsten av en ny kommunal gymnasieskola med fokus på naturvetenskap. I denna debatt hördes såväl politiska som personliga röster i frågan om skolans förverkligande. Redan i detta skede blev det tydligt att den interna konkurrensen mellan gymnasieskolorna i universitetsstaden Uppsala är en mycket laddad fråga. Debatten svängde fram och tillbaka med allt ifrån politiska utspel till uppretade lärares röster om konsekvenserna av skolans realiserande. I upprinnelsen av projektet menade de borgerliga rösterna att beslutsprocessen byggde på ett manipulerat underlag och upprörda röster beklagade sig över de förväntade kostnaderna om cirka 175 miljoner kronor. Från socialdemokratiskt håll replikerade man med skolans positiva konsekvenser bland annat genom ”att detta blir en bra skola som kan bidra till Uppsalas tillväxt, och inte något ’vansinnigt statusprojekt’”.<sup>1</sup>

Efter nästan ett och ett halvt års debatterande och turbulenta omständigheter var projektet i hamn. Hösten 2005 stod Rosendalsgymnasiet klart i gamla Läkeemedelverkets lokaler i anslutning till Uppsala biomedicinska centrum (BMC). Förstaårseleverna trädde då in i de nyrenoverade lokalerna tillsammans med andra- och tredjeårselever från Ekebygymnasiet. Efter många om och men hade, för första gången sedan 1960-talet, en ny kommunal gymnasieskola föddes i Uppsala. Vad etableringen av denna skola medfört är ämnet för denna studie.

## Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur en av gymnasieskolorna i Uppsala uppfattar samt befäster sin position i den rådande konkurrensen om elevunderlaget. Ytterligare en aspekt av studien är att försöka belysa Ida Lidégrans rapport *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola* utifrån en individuell skolas perspektiv. Med skolans perspektiv menar vi skolledningen - både på kommunal och på lokal skolnivå.

## Tidigare forskning

Den franske sociologen Pierre Bourdieu (1930 – 2002) har studerat det franska skolsystemet utifrån ett utbildningssociologiskt perspektiv. I boken *State Nobility. Elite Schools in the Field of Power* (1989) presenterar han studier av elitskolorna inom det franska utbildningsväsendet i form av

---

<sup>1</sup> *Uppsala Nya Tidning* ”Ågerup talar klarspråk” 2004-02-14 [http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=301915,00.html\(060303\)](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=301915,00.html(060303)), *Uppsala Nya Tidning* ”Rosendalsskolan blir bra” 2004-02-21 [http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=303233,00.html\(060303\)](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=303233,00.html(060303)) samt *Uppsala Nya Tidning* ”Satsa på de befintliga skolorna i stället!” 2004-04-13 [http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=313076,00.html\(060303\)](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=313076,00.html(060303)). Hela debatten kan läsas på *Uppsala Nya Tidnings* hemsida [www.unt.se](http://www.unt.se).

dess funktion som distributör av makt och privilegier i samhället. Elitskolornas elevunderlag undersöks bland annat utifrån det teoretiska begreppet *fält*.

I Sverige har den sociala rekryteringen av elever till gymnasieskolan varit föremål för många tidigare studier. I SOU (2000:39) rapporten, *Välfärd och skola*, undersöks bland annat gymnasieskolans sociala differentiering till följd av 1990-talets skolpolitiska reformer.<sup>2</sup> I och med dessa reformer har friskolorna expanderat kraftigt vilket Mikael Börjesson har undersökt i sin rapport *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001* (2004).<sup>3</sup>

Vår utgångspunkt för denna studie baseras främst på Donald Broadys forskningsprogram för 2002-2004, där fokus ligger på ”Gymnasieskolan som konkurrensfält”. Detta projekt problematiserar gymnasieskolans utveckling bland annat på följande sätt: ”Vad innebär det att exempelvis hela Stockholms kommun blivit en enda utbildningsmarknad där formellt endast betyg skall räknas men där ändå sociala och kulturella faktorer spelar in i valen av gymnasieutbildning?”<sup>4</sup> Då dessa studier omfattar regionerna Uppsala, Stockholm och Gävle, finns det redan ett väl dokumenterat forskningsläge att utgå ifrån och vi får en möjlighet att placera in vårt examensarbete i ett större och relevant sammanhang.

I anslutning till det nämnda projektet har flera rapporter publicerats. De som närmast berör vår studie är *Uppsala - en akademiskt dominerad gymnasieskola* (2004) av Ida Lidegran samt *Gymnasieskolan som konkurrensfält. Ett regionalt perspektiv – Gävleborgs län* (2004) av Ingrid Nordqvist och Monica Langerth Zetterman. Lidegran undersöker intagningsförfarandet av elever till gymnasieskolan i Uppsala samt skolornas utformning i förhållande till detta avseende. Vidare diskuteras även skolans decentralisering och dess konsekvenser för friskolornas framfart vilket även påverkat gymnasieskolans variationsrikedom. Nordqvist och Langerth Zetterman utreder huruvida gymnasieskolorna i Gävleborgs län utgör ett *fält*, i Bourdieus mening.

Steget från gymnasiet till högskolan har även undersökts ur ett utbildningssociologiskt perspektiv. Som exempel kan nämnas Emil Bertilssons studie av övergången till högre studier vid en gymnasieskola i Uppsala. Bertilsson visar där på att programmets inriktning är väsentliga för gymnasieelevernas utbildningsstrategier.<sup>5</sup>

---

<sup>2</sup> Broady, Donald m. fl. (2000) *Välfärd och skola*. SOU 2000:39.

<sup>3</sup> Börjesson, Mikael (2004) *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*. SEC Report No. 32.

<sup>4</sup> Broady, Donald (2001) *Studier av högskolan och gymnasieskolan som fält*. Forskningsprogram 2002-2004, ”Gymnasieskolan som konkurrensfält” SEC Report No. 28. s. 13.

<sup>5</sup> Bertilsson, Emil. (2005) *Från gymnasiet till högskola. Övergången till högre studier vid en gymnasieskola i Uppsala*. Examensarbete vid Institutionen för lärarutbildning vid Uppsala universitet. s. 28.

## *Teoretisk utgångspunkt*

Bourdieus fältbegrepp har på senare år blivit ett väl utnyttjat teoretiskt verktyg av samhällsvetare och humanister inom den vetenskapliga sfären. Ett fält kan närmast liknas vid ett slags karta över en specifik sfär och dess aktörer. Broady ger en komprimerad definition av begreppet på följande sätt: ”ett fält är ett system av relationer mellan positioner besatta av människor och institutioner som strider om något för dem gemensamt”.<sup>6</sup>

I studier av fält eftersträvar man ett fågelperspektiv för att synliggöra hur egenskaper och tillgångar hos aktörerna är fördelade och hur dessa används i kampen om gemensamma intressen. För att ett område ska kunna studeras som ett fält måste det uppbära en viss grad av autonomi, det vill säga att aktörerna på fältet inte i första hand är beroende av omvärlden utan av varandra i kampen om fältets egna särskilda tillgångar.<sup>7</sup> Frågan om huruvida ett fält är autonomt är väldigt komplex eftersom det beror på vilket perspektiv forskaren väljer. Fältbegreppets största relevans återfinns dock i dess funktion som konstruktionsverktyg i själva forskningsprocessen och blir ofta givande ”när de används för att utforska de krafter vilka stärker eller försvagar autonomi och därigenom skapar eller krossarfälten”.<sup>8</sup> Det bör tilläggas att fält kan ta sig olika uttryck beroende på undersökningsområde. Till exempel kan ett fält studeras som en helhet ur ett perspektiv medan en annan infallsvinkel kan dela upp det i underordnade subfält.<sup>9</sup>

Valet av fält som teoretisk utgångspunkt baseras främst på begreppets möjlighet att ge empirin en struktur som i sin tur åskådliggör dess dynamik.<sup>10</sup> Lidegran undersöker i sin rapport gymnasieskolorna i Uppsala utifrån tanken att det existerar ett gymnasiefält. Ett sådant antagande öppnar upp för möjligheten att empiriskt undersöka detta fält. Därför har vi valt att basera vår studie av Rosendalsgymnasiet utifrån tanken att gymnasieskolorna i Uppsala kan beskrivas som ett produktionsfält. Skolorna agerar i egenskap av specialiserade aktörer i produktionen av utbildning och strider om något för dem gemensamt. Det vi vill undersöka är hur Rosendalsgymnasiet ser på sin position på detta fält. Därmed kan denna studie ses som en problematisering av de resultat som presenteras i Lidegrans rapport.

Vi vill understryka att Bourdieus studier framför allt grundar sig på det franska skolsystemet. Det går inte att sätta ett likhetstecken mellan hans slutsatser och skolsystemet i Sverige på grund av att

---

<sup>6</sup> Broady, Donald. (1998) ”Inledning: en verktyglåda för studier av fält” i *Kulturella fält*, (<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/p-kuf98.pdf>). s. 1.

<sup>7</sup> Gunneriusson, Håkan red. (2002) ”Nätverk och fält” i *Sociala nätverk och fält* Opuscula Historica Upsaliensia 28, Uppsala. s. 51 & 55.

<sup>8</sup> Broady, Donald red. (1998) ”Inledning: en verktyglåda för studier av fält” i *Kulturella fält*, (<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/p-kuf98.pdf>). s. 7.

<sup>9</sup> Ibid.

<sup>10</sup> Gunneriusson, Håkan red. (2002) ”Fält och sociala nätverk – så förhåller de sig till varandra” i *Sociala nätverk och fält* Opuscula Historica Upsaliensia 28, Uppsala. s. 38.

de är två skilda länder med olika skolsystem. Till exempel kännetecknas det kulturella kapitalet i Frankrike av att man ”äger utbildning, ett kultiverat språkbruk, förtrogenhet med den legitima kulturen. I Sverige eller Danmark finns kanske även andra tillgångar som bör räknas som kulturellt kapital, exempelvis förankring i folkrörelser eller i fackföreningsrörelsen”.<sup>11</sup> Med andra ord finns det skillnader i vad som värderas i samhället vilket också påverkar utbildningsväsendet. Bourdieus teoretiska begreppsapparat har ändå stor giltighet för att belysa och undersöka avgränsade fenomen i Sverige.

En aspekt av detta som är central för vår studie är skolsystemets funktion av att ritualisera stegen mellan olika utbildningsstadier vilket Bourdieu benämner som konsekration. Dessa steg kännetecknas av examinationens erkännande av kunskapsinhämtning samtidigt fungerar det även som ett system för fördelningen av makt och privilegier i samhället. Likväl som denna funktion baseras på reproduktionen av kunskap är den om man läser mellan raderna en auktoritets konsekration av social tillhörighet.<sup>12</sup>

Vi ämnar utforska Rosendalsgymnasiet på gymnasiefältet där de vill etablera någonting nytt. För att kunna belysa denna process har vi tagit stöd i texten om ”Modeskaparen och hans märke” där Bourdieu presenterar teoretiska verktyg om modeskaparens förmåga att skapa och bibehålla ett värde av sin produktion på fältet. Han tittar närmare på vad det är som gör att vissa modehus lyckas producera sällsynthet. En del av denna sällsynthet är något som beskrivs i form av tron på signaturens magi, bland annat utifrån modeskaparen Christian Dior. ”Skaparens’ magiska makt är det auktoritetskapital som är förknippat med en position och som kan verka endast om det mobiliseras av en auktoriserad person, eller snarare om det identifieras med en person, med hans karisma, och garanteras av hans signatur.”<sup>13</sup>

I studien om modehusen beskrivs nykomlingar på fältet som pretenderer, vilka ”satsar” för att möta den dominerande polen. I detta avseende är också termen ackumulering av betydelse då den beskriver hur kapital ansamlas, vilket är en viktig del för pretendenten i stärkandet av sin position.<sup>14</sup>

## Centrala teoretiska begrepp i studien

Under denna rubrik kommer de centrala teoretiska begreppen att definieras och konkretiseras i förhållande till studien av Rosendalsgymnasiets förhållningssätt till gymnasiefältet. Utifrån

---

<sup>11</sup> Broady, Donald. (1998) *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Skeptronhäften/Skeptron Occasional Papers nr 15 s. 7.

<sup>12</sup> Bourdieu, Pierre. (1989) 1996. *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power* Cambridge. s. 116.

<sup>13</sup> Bourdieu, Pierre. (1986) ”Modeskaparen och hans märke” ur *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion s. 117.

<sup>14</sup> Bourdieu, Pierre. (1986) ”Modeskaparen och hans märke” ur *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion s. 84ff.

Bourdieu's fältteoretiska begreppsapparat kommer vi att redogöra för vår användning av begreppen *fält*, *kapital* och *strategi*.

Det *fält* som denna studie ämnar studera består av gymnasieskolorna i Uppsala och dess inre konkurrens om elevunderlaget, vilket bland annat belyses av den tidigare refererade lokala debatten rörande Rosendalsgymnasiets tillkomst. Autonomins komplexitet utgörs främst av de föränderliga politiska krafter som både kan stärka och försvaga fältet.

Kortfattat kan man säga att *kapital* är symboliska och materiella tillgångar som tillerkänns värde i sitt sammanhang. Det mer generella och övergripande begreppet *symboliskt kapital* kan delas in i flera olika arter av kapital som till exempel *socialt* (kontaktnät, släktband), *ekonomiskt* (materiella tillgångar samt kunskap om ekonomins regler) och *kulturellt kapital* (språkbruk samt finkulturell kännedom).<sup>15</sup>

Det är den sistnämnda arten av kapital som denna studie kommer att fokusera på, vilket gör att vi bör titta närmare på hur det begreppet ska fungera i undersökningen. Kulturellt kapital kan återfinnas i olika nivåer och tillstånd beroende på undersökningsobjektet. En gymnasieskolas kulturella kapital kan ta formen av ett institutionaliserat tillstånd med värden präglade av examina, utbudet av utbildningar samt dess kvalitet och skolans pedagogik.<sup>16</sup> Vidare i undersökningen kommer begreppet *utbildningskapital* att representera detta tillstånd av kulturellt kapital. Ytterligare en kapitalform som ämnar beskriva skolans positionering på fältet är *akademiskt kapital*. Denna form är starkt knuten till universitetets överordnade position.

Begreppet *strategi* är nära kopplat till kapital vilket gör det mycket relevant att klargöra dess funktion. Enligt Broady är strategier ”individens, gruppens eller institutionens försök att värna värdet på sitt kapitalinnehav och att försvara eller förbättra sin position”.<sup>17</sup>

Undersökningsobjektets strategi i denna studie är snarare att etablera och förbättra sin position än att försvara den, vilket förklaras genom dess nyliga inträde på fältet. Begreppet strategi ämnar därför belysa hur undersökningsobjektet värnar om sitt *utbildningskapital* på konkurrensfältet.

---

<sup>15</sup> Broady, Donald. (1998) ”Inledning: en verktygslåda för studier av fält” i *Kulturella fält* (red. D. Broady), (<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/p-kuf98.pdf>) . s. 2.

<sup>16</sup> Broady, Donald. (1998) *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Skeptronhäften/Skeptron Occasional Papers nr 15 s. 16.

<sup>17</sup> Broady, Donald red. (1998) ”Inledning: en verktygslåda för studier av fält” i *Kulturella fält*, (<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/p-kuf98.pdf>) s. 2.



## ***Operationaliserade frågeställningar***

Med utgångspunkt i Lidegrans rapport är vår hypotes att det existerar ett produktionsfält där Rosendalsgymnasiet är en aktör. Då detta gymnasium är relativt nystartat är det av stort intresse att ta reda på hur de vill positionera sig i förhållande till Uppsalas övriga gymnasieskolor.

Den övergripande frågan utifrån Bourdieus ovannämnda teoretiska begreppsapparat lyder på följande vis: *Hur förhåller sig Rosendalsgymnasiet till produktionsfältet? Vilken strategi använder Rosendalsgymnasiet för att etablera ett värde av sitt kapitalinnehav i produktionsfältet?*

## ***Metod och material***

Insamlandet av material har baserats på intervjuer samt marknadsföringsmaterial i form av Rosendalsgymnasiets hemsida. Valet av intervjuer som metod för inhämtandet av empiriskt material baseras på att våra frågeställningar ämnar förstå och hitta mönster. För att kunna hitta mönster samt att koppla metoden till den teoretiska ansatsen har en intervjuguide (se bilaga 1) konstruerats.<sup>18</sup> Samma intervjuguide har fått utgöra den teoretiska strukturen för analysen av marknadsföringsmaterialet.

Urvalet till intervjuerna har baserats på gymnasieskolans organisatoriska utformning. Vi har velat få med en bred representation inom Rosendalsgymnasiets verksamhet. Därför har vi valt att göra fyra intervjuer med representanter från följande områden: två lärare, en från naturvetenskapliga sidan och en från samhällsvetenskapliga sidan samt två skolledare från lokal respektive kommunal nivå. Ur forskningsetiskt perspektiv är dessa intervjuade personer avidentifierade för att de på så sätt ska kunna vara anonyma. Intervjupersonerna är intressanta i egenskap av deras representativitet för Rosendalsgymnasiet. Hädanefter i uppsatsen kommer de att benämnas som Samhällsvetenskapslärare, Naturvetenskapslärare, Skolchef och Rektor.

Marknadsföringsmaterialet i form av skolans hemsida har begränsats till de texter som syftar till att marknadsföra skolan och dess program. Dessa texter har sedan analyserats utifrån den tidigare nämnda intervjuguiden.

Ett annat textmaterial som funnits tillgängligt är debattartiklarna som publicerats i *Uppsala Nya Tidning*, som även fått belysa vår inledning. Detta material har emellertid inte använts i själva undersökningen, eftersom ett studium av denna debatt inte ryms inom ramen för denna uppsats. De politiska och personliga utspel som kom till uttryck i denna debatt förtjänar en studie i sig.

---

<sup>18</sup> Trost, Jan (1993) 1997. *Kvalitativa intervjuer*. Lund. Studentlitteratur s. 16 & 47.

## Undersökning

### *Rosendalsgymnasiets tillkomst – en skola i tiden*

Rosendalsgymnasiets tillkomst var en mycket märklig process där det under 2002 skapades ett visionsdokument om ett universitetsgymnasium som ett första steg. I samband med att dokumentet skapades blev också Läke-medelsverkets lokaler intill BMC lediga. Utöver dessa omständigheter löpte Ekebygymnasiets hyreskontrakt ut och det fördes diskussioner om kontraktet skulle förlängas eller om det fanns andra alternativ.<sup>19</sup>

Själva processen skedde sedan i ett slutet rum där uppdragssidan, bestående av olika representanter som till exempel förtroendevalda och lärare, arbetade med frågan under sekretess. Efter ett års arbete och när beslutet om att hyra Läke-medelsverkets lokaler var fattat, kopplades produktionsgruppen in under ledning av Uppsalas gymnasiechef.<sup>20</sup> Produktionsgruppen består av de tjänstemän som ska genomföra uppdragssidans direktiv och beslut för utbildning inom Uppsala kommun.

I detta skede fanns många förutsättningar som produktionsgruppen inte kunde påverka, då de redan var fastställda genom uppdragssidans arbete. Till exempel fanns det redan klara ritningar hur Läke-medelsverkets lokaler skulle byggas om till en skola, vilket i sin tur påverkade skolans pedagogik i form av den fysiska miljön. Detta medförde begränsningar i fråga om inflytande över skolans utformning för dem som skulle leda och verka där. Lärarnas bild av projektet präglades dock av en positiv känsla även om de inte kunde påverka skolans utformning gällande möbler, program, elever eller vilka som skulle jobba där. Den positiva känslan präglades framför allt av möjligheten till inflytande över ett nytt arbetsklimat till skillnad från gamla invanda mönster och rutiner i andra skolor.<sup>21</sup>

Rektor var tveksam inför projektets konsekvenser och deltog inte i dess inledande fas på grund av att en ny verksamhet ”rör om och påverkar organisationen som redan finns” samt att vederbörande kände sig ”kluven och ambivalent till hela projektet”.<sup>22</sup> Denna kluvenhet grundade sig till stor del i de motstridiga uppgifter om hur Uppsala kommun skulle klara av det ökande elevunderlaget. En utredning talade för behovet av en ny skola medan andra uppgifter talade emot. Enligt den senare skulle de befintliga skolorna klara av de ökade behoven. Detta utmynnade i en osäkerhet samtidigt som det rörde sig om stora kostnader.<sup>23</sup> Produktionssidan

---

<sup>19</sup> Intervju med Skolchef, 060427.

<sup>20</sup> Ibid.

<sup>21</sup> Intervju med Skolchef, 060427, Intervju med Lärare 1, 060421 samt Intervju med Naturvetenskapslärare, 060425.

<sup>22</sup> Intervju med Rektor, 060427.

<sup>23</sup> Ibid.

ansåg samtidigt att det inte behövdes fler NV-skolor<sup>24</sup> utan att det redan fanns kapacitet för att täcka detta behov. Det fanns till och med planer på att avveckla NV-program då produktionsidan ansåg att underlaget inte skulle räcka till. Däremot var tanken från politikernas sida att öka antalet sökande NV-elever vilket bör ses i förhållande till att Uppsala redan hade en hög andel NV-elever (andelen ligger långt över riksgrensnsnittet) samtidigt som det redan fanns lokaler som svarade upp mot behovet av NV-utbildningar.<sup>25</sup>

Utifrån ambitionen om rekrytering av fler NV-elever skulle Rosendalsgymnasiet bli mer av ett samverkansprojekt inom kommunen och mellan skolorna, vilket emellertid inte har förverkligats. Snarare har konsekvensen av den bristande samverkanstanken utmynnat i att ”det har förstärkts att var och en sköter sitt”.<sup>26</sup>

En av tankarna med Rosendalsgymnasiet var även att kommunen skulle kunna tävla på lika villkor med friskolorna. Skolan skulle vara ett kommunalt alternativ till friskolorna där man jobbade mer medvetet med skolutveckling, nya arbetssätt och arbetsformer. I början fanns det till och med tankar om att verksamheten skulle bedrivas i form av en friskola.<sup>27</sup>

Med utgångspunkt i bilden av Rosendalsgymnasiets tillkomst finns det en klar ambition med att skolan ska befästa de kommunala skolornas position på produktionsfältet gentemot friskolorna. Rosendalsgymnasiets tillkomst skulle därmed kunna ses som en pjäs i de kommunala skolornas och friskolornas kamp om eleverna.

I visionen om skolans utformning användes symboliskt kapital i form av universitetsanknytning samt fokus på att rekrytera fler NV-elever. Dessa två symboliska kapital representerar ett stort värde i den akademiska staden Uppsala, där ”akademisk kapital tycks omsättas i gymnasieskolan bland annat genom att sönerna och döttrarna väljer teoretiska program som (i praktiken) förbereder för vidare studier”.<sup>28</sup>

Utifrån resonemanget om modehusens produktion av sällsynthet kan vi jämförelsevis se Rosendalsgymnasiet som en producent på gymnasiefältet i Uppsala. Då skolan är nystartad och på väg att etablera sig, kan vi också tillskriva den rollen av en pretendent som måste satsa för att kunna erövra en dominerande position på fältet.<sup>29</sup>

Vad som nu kan skönjas är två olika stridslinjer på det aktuella produktionsfältet. Dels en strid mellan de kommunala gymnasieskolorna å den ena sidan och friskolorna å den andra, där

---

<sup>24</sup> Hädan efter kommer följande förkortningar användas: Naturvetenskapliga programmet – NV, Samhällsvetenskapliga programmet – SP, Journalistik programmet – JO, Internationella programmet – IP.

<sup>25</sup> Intervju med Skolchef. 060427, se även Lidegran.

<sup>26</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>27</sup> Ibid.

<sup>28</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 16

<sup>29</sup> Bourdieu, Pierre. (1986) ”Modeskaparen och hans märke” ur *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion s s. 87.

kommunledningen vill stärka de kommunala skolornas ställning gentemot friskolorna, dels ett slag mellan de olika kommunala skolorna inbördes i och med att Rosendalsgymnasiet måste bygga sin position på de redan befintliga gymnasieskolornas bekostnad.

Rosendalsgymnasiet, i form av pretendent, tar fasta på de ovannämnda symboliska värdena och ackumulerar ett specifikt auktoritetskapital vilket fungerar som ett starkt kapital på fältet.<sup>30</sup> Resultatet av befästheten av en position kan också ses ur ett gemensamt perspektiv för de kommunala gymnasieskolorna gentemot friskolorna på fältet. Detta blir tydligt i förhållandet till att Rosendalsgymnasiet, som en del av de kommunala skolorna, har ett högt söktryck till sina utbildningar. Samtidigt får också Rosendalsgymnasiet denna position som enskild aktör i förhållande till samtliga av gymnasiefältets skolor.

I och med att pretendenten etablerar sitt begynnelsekapital i kampen om dominans på produktionsfältet ”ifrågasätter de ortodoxa mallar för produktion och värdering som skapats och påbjudits av de dominerande institutionerna”.<sup>31</sup> Detta bekräftas i det aktuella fallet till viss del av den ambivalens och kluvenhet som fanns inför att röra om i den befintliga organisationen. Begynnelsekapitalet i detta avseende innefattar de initiala tillgångar som pretendenten har med sig in på fältet. Vad dessa karaktäriseras av kommer vi att utröna längre fram i uppsatsen.

För att återanknyta till visionen om ett universitetsgymnasium fanns det redan från början en uttalad ambition om ett samarbete. Inledningsvis knöts två professorer till projektet, en ifrån samhällsvetenskapliga sektorn och en från naturvetenskapliga sektorn. Utöver detta var det även tänkt att universitetslärare skulle ha en del av sin tjänst på Rosendalsgymnasiet.<sup>32</sup>

Idag återfinns Rosendalsgymnasiet intill BMC i Läkemedelsverkets tidigare lokaler där skolan både är planerad och utrustad för att ge goda förutsättningar för ett kreativt arbetssätt. De erbjuder utbildningar inom Naturvetenskapsprogrammet, Journalistikprogrammet samt Internationella programmet.<sup>33</sup> Skolan har även fått ett positivt mottagande genom det höga söktrycket inför höstterminen 2006.

### ***Skolans profil***

Skolans officiella marknadsföring via sin hemsida delar upp skolans profil i tre stora block – flexibla grupper, arbetsmiljö samt universitetskontakter. De flexibla grupperna karaktäriseras av

---

<sup>30</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 98.

<sup>31</sup> *Ibid.* s. 101.

<sup>32</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>33</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=all&pId=5> (060508). En del som ligger utanför skolans centrala profil är SPUNK som riktar sig till elever i behov av särskilt stöd med fokus på studiesituationen. De ger individuella studieplaner inom det Naturvetenskapliga- och Samhällsvetenskapliga programmet men är så pass särskilt från den övriga verksamheten att den inte går att undersöka i denna studie. Dess funktion och sociala sammansättning av elevunderlag är dock intressant att vidare undersöka i förhållande till Rosendalsgymnasiet.

klasser om 40 elever som kan delas upp i 20 grupper och ända ner till grupper om fem. Dessa grupper är också direkt anslutna till skolans fysiska miljö, då klassrummen är utformade efter de flexibla gruppernas karaktär. Arbetsmiljön beskrivs med betoning på nyrenoverade lokaler, vilket bidragit till en ”unik möjlighet att bygga in pedagogiken i arkitekturen”.<sup>34</sup>

Samtidigt präglas arbetsmiljön av de personliga bärbara datorerna som ger eleverna möjlighet att konstant vara uppkopplade mot det trådlösa nätverket. Det tredje och sista blocket är universitetskontakterna där man understryker att några av lärarna är rekryterade från Uppsala universitet, vilket ger ”skolan en unik möjlighet att samverka med universitetet” samt att skolan ”ligger strategiskt beläget på campusområdet, med två universitet i den omedelbara närheten”.<sup>35</sup> Då man geografiskt poängterar närheten till två universitet, syftar man av allt att döma även på SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet), som i och för sig inte ligger i den omedelbara närheten.

Återigen kan vi se att begynnelsekapitalet ger sig till känna i form av universitetssamarbetet i skolans profilering och marknadsföring. Rosendalsgymnasiet talar om sitt strategiska läge och syftar då till sitt geografiska läge intill många av Uppsala universitets naturvetenskapliga institutioner, samt ett andra universitet i form av SLU. Vikten av att poängtera eller till och med låna det akademiska kapitalet av universitetet utgör en strategi för att inta en position på produktionsfältet.

Utöver dessa tre block tillägger man följande: ”Gemensamt för alla våra utbildningar är att de ger en god grund för vidare studier. Genom vår syn på lärande och genom våra arbetsätt kommer våra elever att stå väl rustade för framtiden och för vidare studier.”<sup>36</sup> Skolans officiella marknadsföring understryker deras särskilda möjligheter till att erbjuda eleverna goda framtidsförutsättningar.

För att ytterligare befästa denna strategi i marknadsföringen trycker man på ordet *unik*, vilket framgår av ovanstående citat (se föregående sida). Ordet *unik* syftar till att utmärka skolans möjligheter som exklusiva och ensamma i sitt slag. Med andra ord kan vi tala om en outtalad signatur för Rosendalsgymnasiets värde på produktionsfältet. I och med att de betonar universitetssamarbetet och det strategiska läget som unikt, tillskriver de sig också en sällsynthet i positionen på gymnasiefältet. Detta anknyter till Bourdieus resonemang om signaturens magi vilket han uttrycker på följande sätt: ”Det är producentens sällsynthet (dvs sällsyntheten i den position som han intar i ett fält) som skapar produktens sällsynthet.”<sup>37</sup> I Rosendalsgymnasiets fall

---

<sup>34</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060508, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=all&pId=5>.

<sup>35</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060508, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=all&pId=5>.

<sup>36</sup> Ibid.

<sup>37</sup> Bourdieu, Pierre. (1986) ”Modeskaparen och hans märke” ur *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion s. 116.

är det utbildning som produceras och som vinner en sällsynthet, i och med den *unika* kopplingen till universitetet, i sin position på fältet.

Den här bilden av skolans profil är också den som både skolledare och lärare ger uttryck för under intervjuerna, även om de framhäver olika aspekter av dessa block. Detta blir intressant då profilen sätts i förhållande till realiteten samt till skolans ambitioner. Till att börja med uttrycks skolans profil framför allt i form av god arbetsmiljö som präglas av lugn och ro i en ny och fräsch skola som erbjuder helt andra förutsättningar än andra skolor. Dessa värden vill Samhällsvetenskapsläraren framhålla framför IT-satsning och universitetskontakter samtidigt som skolans progressiva karaktär understryks, vilket tilltalar många föräldrar att placera sina barn där.<sup>38</sup> Samma linje återfinns också hos skolledningen som poängterar att ”det som är viktigast i vår marknadsföring är att visa upp de mjuka värden som inte går att skriva i en broschyr”.<sup>39</sup> Dessa mjuka värden kan bara upplevas genom att besöka skolans öppna dagar vilket anses vara viktigare än dyr kommersiell reklam som till exempel biografreklam.<sup>40</sup> Även om de mjuka värdena syftar till skolans positiva atmosfär, är det ytterligare ett sätt att markera skolans sällsynthet eller om vi så vill, *unika* värde som bara kan upplevas – vilket inte går att uttala. Vi skulle kunna tala om en magisk gräns mellan de som kan uppleva denna anda och de som inte kan. Detta skapar den sociala identitet som är differentierad av den magiska gränsens separation, samtidigt som det är ett led i utbildningsväsendets roll som permanent redistributör av makt och privilegier.<sup>41</sup> Konkret innebär detta att gränsen utgörs av elever som kommer från akademiska hem och får i och med detta fördelar genom sin bakgrund.

Rosendalsgymnasiet har en bred profil eller snarare flera profiler som karaktäriseras av samverkanstanken med universitetet och näringslivet, vilket också påverkar deras kunskapssyn, då de vill att eleverna ska vara väl förberedda inför universitetsstudier. En annan profil syftar till arbetets innehåll, vilken är svårare att greppa för allmänheten.<sup>42</sup>

Rektor menar att profilen ämnar skapa goda förutsättningar för pedagogerna med en fast läroplansförankrad syn på kunskap, där fokus lagts på nya lokaler, teknik och det fria arbetssättet. Samtidigt försöker de bygga upp en ny kultur där skolan prövar sig fram och måste fundera över innehållet för att kunna rusta eleverna för universitet och arbetsliv.<sup>43</sup> Tanken var från början att skapa den nya kulturen genom en öppen lärarekrytering och på så sätt kunna skapa en homogen

---

<sup>38</sup> Intervju med lärare 1. 060421.

<sup>39</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>40</sup> Ibid.

<sup>41</sup> Bourdieu, Pierre. (1989) 1996. *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power* Cambridge. Polity Press s. 117.

<sup>42</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>43</sup> Ibid.

miljö från grunden. Ett politiskt beslut omöjliggjorde denna ambition och utifrån detta beslut flyttade JO och IP från Ekebygymnasiet till Rosendalsgymnasiet.<sup>44</sup>

Den naturvetenskapliga profilen präglas av hög språknivå, universitetskontakter samt modern utrustning i form laboratorium och datorer.<sup>45</sup> Skolan har en språklig ambition som kallas *Röda tråden* och har som målsättning ”att förbereda eleven för universitetsstudier, arbetsliv, samhällsliv och sociala sammanhang, där god språkbehandling idag är en viktig framgångsfaktor”.<sup>46</sup>

Tanken med *Röda tråden* är något som till stor del verkar syfta till att ge eleverna ett kulturellt kapital som ger dem goda förutsättningar till en privilegierad framtid. Detta kräver att både föräldrar och elever kan värdera ”det spektrum av möjligheter som utbildningsväsendet och yrkeslivet och den sociala världen i övrigt erbjuder”.<sup>47</sup> Vidare innebär det att projektet med *Röda tråden* framför allt vänder sig till elever och föräldrar som besitter förmågan att värdera detta spektrum.

Tillsammans ska även de nämnda faktorerna borge för tvärvetenskapliga utbyten. Denna profilering kommer med tiden att sammanfalla med det förväntade elevunderlaget, då skolan allt mer kommer att kännetecknas av högpresterande elever. Inför hösten 2006 tror Naturvetenskapsläraren att 100 procent av eleverna kommer att ha *väl godkänd* i snitt, vilket kan jämföras med Katedralskolan och Lundellska skolans förväntade lägre snittbetyg. Det kommande elevunderlaget ses också som positivt i förhållande till Rosendalsgymnasiets arbetssätt.<sup>48</sup>

Det naturvetenskapliga programmet erbjuder fyra olika profiler i form av Bioteknik, Biologi, Matematik/Fysik/Data och Den tvärvetenskapliga profilen. Dessa profiler ämnar ge eleven ”tillfälle att överblicka större kunskapsfält, arbeta självständigt och utveckla ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta” vilket också bekräftar den breda profil som tidigare nämnts.<sup>49</sup> Skolan erbjuder NV enbart med naturvetenskaplig inriktning. Det säger något om det förväntade elevunderlaget, vilket också uppmärksammats i tidigare forskning:

Det naturvetenskapliga programmets naturvetenskapliga gren har befast och förstärkt sin ställning som den främsta elitutbildningen till vilken elever med de högsta grundskolebetygen och ur de högsta samhällsklasserna rekryteras, medan dess tekniska gren tappat mark.<sup>50</sup>

---

<sup>44</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>45</sup> Intervju med Naturvetenskapslärare. 060425

<sup>46</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060509, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=nv&pId=13>

<sup>47</sup> Broady, Donald. (1998) *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Skeptronhäften/Skeptron Occasional Papers nr 15 s. 8

<sup>48</sup> Intervju med Naturvetenskapslärare. 060425

<sup>49</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060509, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=nv&pId=12>

<sup>50</sup> Broady, Donald red. (2000) *Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier*. ”Inledning” SEC Report No. 27 s. VI

Självständigt arbete är något som genomsyrar hela verksamheten och som förhoppningsvis skall främja arbetsplatsmiljön. En konkret tanke med skolans profilering är att eleven ska kunna förbereda samt efterarbeta sina lektioner under skoltid. Med andra ord ska så mycket som möjligt av skolarbetet vara förlagt till skolan och efterlikna en arbetsplats vilket också ligger i linje med marknadsföringen på skolans hemsida.<sup>51</sup> Tanken om skolan som en arbetsplats är något som ofta karaktäriseras av friskolornas koncept, vilket är intressant då Rosendalsgymnasiet ska konkurrera med dem. En skola i tiden med andra ord, där den pedagogiska arbetsmiljön övergår till en mer arbetsplatsförankrad idé i linje med näringslivet. Skolan har även en uttalad ambition till samverkan med näringslivet i Uppsala.<sup>52</sup>

En av ambitionerna med Rosendalsgymnasiet är att följa med i utvecklingen av mer individualiserade arbetsformer då utvecklingen går i den riktningen. Detta är en av aspekterna produktionsgruppen anser vara viktig för skolans marknadsföring, i och med att ”lokalerna tvingar fram förändring av pedagogiska modeller”.<sup>53</sup> Denna nya pedagogik som är bunden till skolans fysiska miljö tillsammans med en unik IT-teknik som prövas och inte finns på andra skolor samt universitetssamarbetet är centrala i processen och marknadsföringen.<sup>54</sup> Lokalerna i sig knyter med andra ord ett värdefullt kapital till skolan.

För skolans samhällsvetenskapliga utbildningar är universitetssamarbetet inte lika självklart som på den naturvetenskapliga sidan. Det finns en större osäkerhet kring vilken form eller inom vilka ämnen det skulle kunna förekomma. JO och IP tar in många föreläsare utifrån som inte har en direkt universitetsanknytning, till exempel journalister.<sup>55</sup> Det naturvetenskapliga programmet har en tydlig samarbetstanke med universitetet för att höja kvaliteten på sin utbildning medan JO och IP snarare söker sina kvalitetshöjande intresser utanför universitetssfären.

Både JO och IP understryker samhörigheten med samhällsvetenskapliga programmet i sin marknadsföring. Journalistikprogrammet menar att de i ”grund och botten är ett S-program med samma behörighet till universitetet” och även internationella programmet uttrycker sig i snarlika termer: ”ett specialutformat högskoleförberedande program som ger samma möjligheter till vidare studier som samhällsvetenskapsprogrammet”.<sup>56</sup> Detta visar på att det är mycket viktigt att understryka utbildningens möjligheter till vidare studier vilket sammanfaller med hela skolans profil och elevunderlag.

---

<sup>51</sup> Intervju med Skolchef. 060527 samt Rosendalsgymnasiets hemsida, 060509, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=nv&pId=1>.

<sup>52</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>53</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>54</sup> Ibid.

<sup>55</sup> Intervju med Lärare 1. 060421.

<sup>56</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060509, <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=jo&pId=2>, samt <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=ip&pId=3>.



Vidare är valet av teoretiska program till skolan en förutsättning för universitetssamarbetet, vilket i sin tur har ett stort värde i Uppsala. Kommunen har en hög koncentration av akademiskt kapital, vilket avspeglar sig i att det är viktigt att investera i en gymnasieutbildning som borgar för fortsatta studier. Lidegran menar att ”[d]et är dock skillnad mellan SP och NV där NV är kungsvägen som möjliggör studier på de allra flesta högskoleutbildningar, vilket inte SP gör i samma utsträckning.”<sup>57</sup>

I det aktuella fallet är det emellertid skolan i sin helhet som får högst status och inte enbart de program som erbjuds. Utifrån denna aspekt gynnas den teoretiska utbildningen SP, som har ett lägre anseende än NV, av att skolan i sin helhet marknadsförs som naturvetenskapligt präglad. Bara det att skolan befinner sig i Läkemedelsverkets gamla lokaler anspelar på naturvetenskap, vilket man är tydlig med på hemsidan.<sup>58</sup>

JO och IP slår vakt om det akademiska kapitalet i sina profileringar då man lyfter fram utbildningens möjlighet till vidare studier. Märk väl att formuleringarna hänvisar till det samhällsvetenskapliga programmet. Det är med andra ord mycket viktigt att understryka att dessa inriktningar ger samma behörighet till vidare studier. Följaktligen är det ett faktum att det akademiska kapitalet är viktigt att värna om på gymnasiefältet i Uppsala.

### ***Rosendalsgymnasiet på gymnasiefältet***

På frågan om vad Rosendalsgymnasiet tillför i förhållande till Uppsalas övriga gymnasieskolor, blir svaret att det är en känslig fråga då alla skolor ska följa ett gemensamt koncept. Det framkommer ändå att skolans funktion som campusgymnasium är något särskiljande, då de har ett mer uttalat samarbete med universitetet än andra skolor. Samtidigt poängteras den geografiska närheten till BMC och Pollacksbacken som betydelsefull i detta sammanhang. Mer specifikt tillför skolan, i form av en pilotskola, även nya arbetsformer till de kommunala gymnasieskolorna.<sup>59</sup> Skolan ses också som en förlöpare till de andra kommunala gymnasieskolorna, med tonvikt på verksamhetens tekniska koncept. Det finns dock ett dilemma då likvärdigheten mellan de kommunala gymnasieskolorna ska värnas. Lärarna på Rosendalsgymnasiet arbetar mer med datorer i undervisningen än vad andra skolor har möjlighet att göra, på grund av större tillgång av teknisk utrustning. På andra skolor är lärarna tvungna att själva finansiera till exempel datorköp för att kunna utföra arbete hemma. Detta är inte fallet på Rosendalsgymnasiet - därav en viss problematik i det likvärdiga förhållandet mellan skolorna.<sup>60</sup>

---

<sup>57</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No 34 s. 16.

<sup>58</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060511. <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=all&pId=5>.

<sup>59</sup> Intervju med lärare 1. 060421.

<sup>60</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

Att gå i bräschen för de andra kommunala skolorna är en tydlig positionering på fältet, då man trycker på skolans framskjutna ställning i form av universitetssamarbete, teknisk utveckling samt de nya arbetsformerna. Då gymnasiefältet är en specifik sfär med aktörer som strider om något för dem gemensamt, är det inte rimligt att Rosendalsgymnasiet är villig att överge sin dominerande position på fältet. I och med etablerandet av Rosendalsgymnasiets universitetssamarbete innebar det att de övriga gymnasieskolorna blev radikalt mer angelägna om att samarbeta med universitetet.<sup>61</sup> Detta visar i sin tur på konkurrensen inom fältet och att det faktiskt utspelar sig strider om något för dem gemensamt viktigt – anknytningen till det akademiska kapitalet.

Katedralskolan och Lundellska skolan har länge haft en stark ställning på gymnasiefältet i Uppsala, bland annat genom deras samverkan med universitet och genom att de gynnats av den organisationsstruktur som funnits. De tvingas nu se över sin verksamhet då en ny aktör mobiliserar. Enligt Rektor ska Rosendalsgymnasiet emellertid inte besitta någon ensamrätt till universitetssamarbete.<sup>62</sup>

Denna tanke har även uppmärksammats av Lidegran genom betoningen av ett gemensamt koncerntänkande för Uppsalas kommunala gymnasieskolor där, någon uttalad konkurrens inte tycks existera, men ”det finns en potentiell konkurrens mellan skolorna som inte släpps fri”.<sup>63</sup>

I och med att Rosendalsgymnasiet inte existerade vid tiden för Lidegrans forskning kan vi nu se att det skett en förändring. Koncerntanken har börjat luckras upp då en ny skola, med en stark NV-profilering, har etablerat sig vilket överensstämmer med Lidegrans förutsägelse. Striderna om det akademiska kapitalet visar på att konkurrensen existerar. Om alla skolor får ta del av Rosendalsgymnasiets akademiska kapital skulle deras *unika* förutsättningar gå förlorade tillsammans med den dominerande positionen på fältet. Ytterligare en aspekt som talar för konkurrenssituationen är Rosendalsgymnasiets starka poängtering av samarbete med universitet i dubbel bemärkelse.<sup>64</sup>

För att gå vidare i frågan om vad Rosendalsgymnasiet tillför på gymnasiefältet är det intressant att titta på vad de nya arbetsformerna innebär för skolans positionering. Skolan möter dagens krav med nytänkande lösningar, då andra skolor inte har möjlighet att arbeta på samma sätt på grund av lokaler och elevgrupper. I kombination med detta tillför skolan en struktur där eleverna inte alltid är lärarstyrda, vilket ställer höga krav på självständighet som i sin tur sammanfaller med högpresterande elever.<sup>65</sup>

---

<sup>61</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>62</sup> Ibid.

<sup>63</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 24.

<sup>64</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida 060524. <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=all&pId=5>.

<sup>65</sup> Intervju med Naturvetenskapslärare. 060425.

Skolans sökprofil baseras på den särskiljande faktorn att skolans arbetssätt grundar sig på den fysiska miljön, vilket innebär en begränsning av elevantalet i förhållande till lokalerna. Detta resulterar i att framför allt eleverna på NV-sidan söker till Rosendalsgymnasiet på arbetssätt och inte på inriktning.<sup>66</sup> I och med att de är ensamma om denna sökprofil befäster de sin position på fältet och har som enda skola i Uppsala betygsintag på denna sökprofil. Tillsammans med innehavet av akademiskt kapital, bland annat i form av teoretiska utbildningar, intar den dominerande positionen.

Betygsintaget till Rosendalsgymnasiet är något kontroversiellt bland gymnasieskolorna i Uppsala. Intagningssystemet har tidigare grundat sig enbart på elevernas förstahandsval av gymnasieprogram.<sup>67</sup> Då betygsintag aldrig har förekommit i Uppsala finns det frågetecken om varför man ska ha det just på Rosendalsgymnasiet. Finns det fler sökande än platser ska samma principer gälla för alla. Enligt Skolchefen ger det Rosendalsgymnasiet ”en oerhörd särställning framför de andra skolorna.”<sup>68</sup> Detta citat belyser ytterligare det faktum om att det råder konkurrens inom fältet och bekräftar Rosendalsgymnasiets framskjutna position vilket också till viss del hotar koncerntanken mellan gymnasieskolorna i Uppsala.

Betygsintag ses som något mycket negativt vilket medför ”risk för en elitskola” som i sin tur ger konsekvenserna att eleverna kommer till skolan med ”betygshetsen i kroppen och möts av duktiga elever i klassen”.<sup>69</sup> Samtidigt måste det finnas en acceptans till att alla elever inte får sitt förstahandsval utan att det är kvaliteten i det man får som är det väsentliga. Utbildningarna som eleverna söker på papperet är kanske i realiteten inte deras förstahandsval, utan det är till skolan i sig som man söker, vilket föranleder ett urval, som mycket väl skulle kunna kompletteras av intervjuer eller kvotering. Dessutom är frågan om betygsintag väldigt komplex, då söktrycket grundas på rykten och till med i form av ett slags mode för Rosendalsgymnasiet i positiv anda. ”Bara det att det verkar svårt att komma in, gör att folk även är intresserade av att komma in” – samtidigt som det kan finnas andra faktorer som ökar intresset och höjer skolans status.<sup>70</sup>

Ordet mode vittnar om en trend som etablerats, vilket kan liknas med de tidigare nämnda modehusens producerande av sällsynthet. Skolan försöker skapa ett märke som har status i likhet med modeskaparen som i sina designade kläder införlivar sitt eget kapital i produkten.<sup>71</sup>

För att återanknyta till elevunderlaget, som karaktäriseras av högpresterande elever till följd av betygsintaget, uttrycker det naturvetenskapliga programmet följande i sin marknadsföring på

---

<sup>66</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>67</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 8.

<sup>68</sup> Intervju med Skolchef. 060421.

<sup>69</sup> Intervju med lärare 1.

<sup>70</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>71</sup> Bourdieu, Pierre. (1986) ”Modeskaparen och hans märke” ur *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion s. 117ff.

skolans hemsida: ”Vår utgångspunkt är att våra elever kan och vill ta ansvar för sina studier samt att de deltar för att utveckla undervisningen.”<sup>72</sup> Användandet av båda orden *kan* och *vill*, signalerar en efterfrågan av högpresterande elever då det ställer höga krav på att elever tar ansvar för sina studier vilket tidigare har påvisats att skolans arbetssätt kräver.

Betygsintaget innebär att Rosendalsgymnasiet får ”otroligt högpresterande elever” som kan leda till en förändrad atmosfär, vilket man redan sett tendenserna av. En utveckling som för med sig väldigt stressade elever.<sup>73</sup> Det har dock aldrig varit något självändamål att få in elever med höga betyg. Detta föranleder spjutspetsklasser med stressade elever som stressar varandra, vilket är något som skolan är medveten om och ämnar arbeta med framöver.<sup>74</sup>

Både lärare och skolläda är införstådda med konsekvenserna av betygsintag till skolan och man resonerar redan kring preventiva åtgärder för att skydda de mjuka värdena som poängteras i skolans profil. Det är viktigt att värna de mjuka värdena för att inte förknippas med en elitskola som har pressade elever. Det vill säga att bibehålla atmosfären som bara kan upplevas på skolan och inte kan uttalas.

Betygsintaget får samtidigt andra följder, då flera intagningsystem ska fungera tillsammans. Det blir problematiskt då betygsintag ska kombineras med förstahandsval och närhetsprincipen i fråga om urvalet till både skola och utbildning. En konsekvens av genomförandet av betygsintag är att ”man behandlar vissa elever på ett sätt och andra på ett annat sätt, det bör vara ett system som gäller för alla”.<sup>75</sup> Detta försvårar det kommunala målet om att värna likvärdigheten mellan gymnasieskolorna. ”Alla elever i Uppsala kommun ska ha samma möjligheter, samma kvalitet på utbildningen.”<sup>76</sup> Denna problematik tyder på ett allt mer polariserat utbildningssystem i Uppsala, där både strategier och kapital är avgörande.

### ***Skolans utformning***

Tanken med Rosendalsgymnasiet var från början att skolan endast skulle ha naturvetenskaplig inriktning på grund av den närliggande campusmiljön. Under den inledande processen kom man dock till insikt om att det inte var särskilt befruktande med enbart naturvetenskaplig utbildning. Därför valde man att även ta med det samhällsvetenskapliga programmet i verksamheten. I och med detta beslut bestämdes också en relation mellan programmen i form av 1/3 SP och 2/3 NV. Beslutet om relationen mellan programmen baserades i och för sig på de befintliga

---

<sup>72</sup> Rosendalsgymnasiets hemsida, 060510. <http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/sidor.php?yta=nv&pId=1>.

<sup>73</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>74</sup> Intervju med Rektor.060427.

<sup>75</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>76</sup> Ibid.

laboratorielokalerna, men framför allt på den naturvetenskapliga kopplingen till universitetsmiljön.<sup>77</sup>

Skolans utformning kan också ses ur ett annat perspektiv då den baseras på ett starkt akademiskt kapital genom sin betoning på naturvetenskaplig utbildning. Skolor som erbjuder NV inom gymnasiefältet i Uppsala får tillgång till utbildningskapital i olika former. Dels har man lärare inom prestigefyllda ämnen, dels får man studiemotiverade elever vars föräldrar tycker det är viktigt med utbildning då de själva har en lång utbildning. Därför bör man inte ”underskatta betydelsen för skolorna att kunna erbjuda NV”.<sup>78</sup> Då Rosendalsgymnasiet erbjuder NV skaffar man sig ett konkurrenskraftigt kapital på gymnasiefältet. Mycket talar för att detta är en strategi för att inta en dominerande position, då kapitalet är inbyggt i den fysiska miljön vid skolans tillkomst. Utifrån skolans rekrytering i form av betygsintag och dess universitetsprofilering tenderar de att skapa en exklusivitet. Detta är en social segregation som legaliseras genom rekryteringsförfarandet. I och med att skolans urvalsprocess äger legitimitet ger det upphov till att den utvalda gruppen ”gives rise in and of itself to symbolic capital that increases with the degree of restriction and exclusivity of the group so established”.<sup>79</sup> Detta visar på att skolans rekrytering och utformning har betydelse för dess status då det finns en symbios mellan elev, elevgrupp och skola. Det vill säga att den exklusiva elevgruppen tillskriver skolan värde samtidigt som skolan tillskriver dem värde. Det hela kan ses som en spiralformad process där symboliskt kapital omvandlas till status.

Med tanke på ifrågasättandet av en ny NV-skola i Uppsala, är det intressant att titta på utformningens funktion. Det framgår av både skolans tillkomst och dess profil att skolan skulle utformas för ett tydligt universitetssamarbete, framför allt med en naturvetenskaplig prägel. Möjligheten till samarbete med universitetet har sedan länge funnits bland Uppsalas skolor och den geografiska närheten till campusområdet är inte avgörande för detta. Uppsala är en liten stad med goda kommunikationsmöjligheter.<sup>80</sup>

För att återanknyta till tanken om en strategi för att inta en dominerande position kan vi se detta som ett uttryck för att hävda sig i konkurrensen. Med utgångspunkt i koncerntanken är detta en strategi för att möta konkurrensen från friskolorna på gymnasiefältet. Det satsas stora resurser på *en* skola för att uppnå en hög status och binda utbildningskapitalet till den. Alternativt hade man kunnat dela upp kapitalet mellan skolorna för att främja koncerntänkandet. Nu skapas istället en inomkommunal konkurrens då detta kapital är av vikt för *alla* skolor. Samtidigt stärks

---

<sup>77</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>78</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 44f.

<sup>79</sup> Bourdieu, Pierre. (1989) 1996 *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power* Cambridge. Polity Press s. 79.

<sup>80</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

koncerntanken i och med att den kommunala sfären på fältet tillskrivs ett större värde i form av utbildningskapital. Högpresterande elever med stort utbildningskapital stannar därmed inom den kommunala skolan.

Det finns faktorer som talar för en större acceptans till samverkan mellan de kommunala gymnasieskolorna, nu när Rosendalsgymnasiet har etablerat sig. Till exempel förs det diskussioner mellan Rosendalsgymnasiet och Lundellska skolan om att samordna kurser. Detta grundas till stor del på den geografiska närheten skolorna emellan vilket också begränsar samarbete med andra skolor. Rektor menar bland annat att ett samarbete mellan Katedralskolan och Fyrisskolan är mer naturligt utifrån den geografiska närheten.<sup>81</sup> Å andra sidan framkommer också att samverkanstanken inte fungerat och att skolorna istället värnar sina egna intressen, vilket vi tidigare har visat på. Det råder med andra ord ambivalens om vilka effekter Rosendalsgymnasiet har skapat i förhållande till koncerntanken. Någon direkt uttalad konkurrens framgår inte, men ambivalensen inför effekterna av en ny NV-skola tyder på att det finns en konkurrenssituation. NV-programmet i Uppsala förknippas med ett starkt utbildningskapital, vilket synliggör striderna på fältet. Med andra ord har skolans utformning en stor inverkan på gymnasiefältet.

Det som är gemensamt för Rosendalsgymnasiets alla program är att de är teoretiska utbildningar. De båda samhällsvetenskapligt orienterade utbildningarna JO och IP, som flyttades över från Ekebygymnasiet, har också gynnats av skolans utformning. Båda utbildningarna har fått ett betydligt större söktryck sedan de flyttades över till Rosendalsgymnasiet. Efterfrågan av skolans utbildningar kan mycket väl vara en effekt av nybyggda lokaler med hög standard tillsammans med den avancerade tekniken.<sup>82</sup>

Lokalernas inverkan på skolans status blir tydlig då man tittar på flytten av JO och IP från gamla industrilokaler till Läkemedelsverkets akademiskt präglade faciliteter. Samtidigt är de få platser som erbjuds, i och med de begränsningar som den fysiska miljön utgör, vilket i sin tur påverkar efterfrågan. Jämförelsevis diskuterar Lidegran huruvida Katedralskolan vinner eller förlorar på att de rekryterar färre NV-elever. I det fallet vinner skolan på minskningen då detta gör det allt mer exklusivt att gå där.<sup>83</sup> Likaledes vinner Rosendalsgymnasiet exklusivitet i och med deras platsbegränsning i kombination med betygsintag och akademiskt kapital.

Rosendalsgymnasiet har medvetet marknadsfört skolan som en helhet med en gemensam kunskapssyn mellan programmen. ”Eleverna identifierar sig med att de går på Rosendal och inte på något program.”<sup>84</sup> Vilket antagligen visar sig i ansökningarna till nästa år (ht 2006) där de som

---

<sup>81</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>82</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>83</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 44.

<sup>84</sup> Intervju med Rektor. 060427.

valt JO i första hand också valt IP i andra hand för att öka chanserna att komma just till Rosendalsgymnasiet. Detta visar också på att om skolan endast hade ickeprofilerat SP- och NV-utbildningar skulle söktrycket ändå vara högt till skolan. Idag finns dock de specialutformade program som ger taktiska valmöjligheter av skola.<sup>85</sup> Detta visar på att reglerna för skolplacering är problematiska då vissa skolor i Uppsala är mer populära än andra vilket också gör att programvalen indirekt är skolval.<sup>86</sup> Rosendalsgymnasiet har tagit fasta på denna problematik då de i marknadsföringen medvetet framhäver skolan som en helhet. De vill att eleven främst väljer skolan vilket också går i linje med deras sökprofil.

För Rosendalsgymnasiet är det viktigt att utåt ge bilden av en enhetlig skola där de gemensamma värdena premieras. Samtidigt är det svårt att internt cementera denna vision av en hel skola då den rent fysiskt är uppdelad i två delar. Av två flyglar består den ena av NV-lokaler och andra av SP-orienterade lokaler. Denna uppdelning gäller också av lärarnas arbetsrum vilket gör det svårt att spontant träffas över ämnesgränserna samtidigt som det också påverkar elevintegrationen på skolan.<sup>87</sup>

Ytterligare en aspekt av skolans utformning är valet av enbart teoretiska utbildningar. Det som framhävs i det empiriska intervjumaterialet är att överflyttningen av JO och IP är slumpmässig till följd av det politiska beslutet som fattades.<sup>88</sup> I det fallet kan man emellertid fråga sig varför man inte flyttade över en av Ekeby skolans praktiska utbildningar som till exempel Floristprogrammet?

Det är kanske inte helt slumpartat att man valde de teoretiska utbildningarna då dessa passade in i Rosendalskonceptet.<sup>89</sup> Samtidigt sågs JO och IP också som två av Ekebygymnasiets bästa program.<sup>90</sup> Å andra sidan fanns det farhågor för att föra in en inarbetad struktur i den nya skolan då man ville bygga upp en helt ny kultur. Det hela kan sammanfattningsvis ses som en strategi i valet av begynnelsekapital inför inträdet på gymnasiefältet. Med andra ord var det viktigt vilket program som skulle ackompanjera den prestigefyllda NV-utbildningen i skolans utformning.

---

<sup>85</sup> Intervju med Rektor. 060427.

<sup>86</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 22.

<sup>87</sup> Intervju med lärare 1. 060421.

<sup>88</sup> Intervjuer med Skolchef & 2, 060427 samt Intervju med lärare 1 & 2, 060421 resp. 060425.

<sup>89</sup> Intervju med lärare 1, 060421.

<sup>90</sup> Intervju med Naturvetenskapslärare, 060425.

## *Teoretiska slutsatser*

De teoretiska resonemangen som har framkommit om kapital, strategi och fält är också vad som kommer att vara utgångspunkt i denna mer sammanfattande teoretiska diskussion. Det som framför allt har framkommit under förgående rubriker är att Rosendalsgymnasiets positionering på gymnasiefältet karaktäriseras av flera överlappande faktorer. De kommer nu att lyftas fram var för sig ur ett teoretiskt perspektiv för att kunna urskilja varje faktors funktion.

Till att börja med är begreppet *kapital* centralt och har framför allt framkommit i form av akademiskt kapital. Utifrån Rosendalsgymnasiets uttalade ambition, om ett nära samarbete med Uppsala universitet samt skolans teoretiska utbildningar och ett arbetssätt som rustar eleverna väl inför vidare studier, binder man akademiskt kapital till skolan. Dessutom poängterar man det strategiska läget intill två universitet samt att skolan verkar i Läkemedelsverkets gamla lokaler.

I fenomenet Rosendalsgymnasiet har ett akademiskt kapital använts som begynnelsekapital för att erövra ett konkurrenskraftigt utbildningskapital på gymnasiefältet. Då Uppsala är en akademisk stad med hög koncentration av akademiskt kapital kan det ses som en *strategi* av Rosendalsgymnasiet att investera i teoretiska utbildningar som leder till vidare studier. Skolans fysiska miljö som begränsar tillgängligheten är tillsammans med de nya arbetssätten något som verksamheten beskriver som unikt. Utöver detta premieras även skolans mjuka värden som bara kan upplevas på plats. I sin tur innebär detta att de som tillskriver skolan dess värde är de föräldrar och elever som har förmågan att värdera de spektrum av möjligheter som skolan erbjuder. På så sätt särskiljer också skolan en redan utnämnd elit som betecknas som de mest begåvade samtidigt realiserar skolan denna förutsägelse genom att de separerar dem från andra genom konsekration i form av betygsintag. Skolan och eleverna verkar i symbios i skapandet av en elitskola.<sup>91</sup>

Detta är något som även går i linje med resonemanget om skolan som redistributör av makt och privilegier. Rosendalsgymnasiet sedd som en institution med akademiskt kapital utgör en aktör i detta avseende. ”[a]n academic nobility, a group designated by collective belief for the brightest futures, has the effect of defining ‘bright futures’.”<sup>92</sup> De föräldrar och elever som har förmågan att värdera skolans akademiska kapital kopplat till universitetsvärldens möjligheter av en god framtid är också de som söker sig till Rosendalsgymnasiet.

Det faktum att tillgängligheten till skolans utbildningar baseras på betygsintag har vidare gjort de begränsade utbildningsplatserna exklusiva. Sammantaget med de ovanstående faktorerna utgör detta en strategi för Rosendalsgymnasiet i sin positionering på gymnasiefältet i Uppsala. I

---

<sup>91</sup> Bourdieu, Pierre. (1989) 1996 *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power* Cambridge. Polity Press s. 102.

<sup>92</sup> *Ibid.* s. 113.



denna positionering kan vi återfinna en slags magisk makt som distribueras av skolan till dem som tillskriver skolan dess position på fältet och kan ta del av dess värde. Förutsättningen för denna strategi är tillgången på akademiskt kapital som signeras av det auktoriserade universitetssamarbetet. För att denna magiska signatur ska kunna uppstå måste även universitetet tillskriva Rosendalsgymnasiet dess rätt till att signera. I och med att universitetet vill samarbeta och skapa ett campusgymnasium ger man även skolans elever rätten att identifiera sig med dess värde. Detta förutsätter att det existerar en växelverkan mellan skolan och universitetet. Universitetssamarbetet bygger till viss del på att växla tjänster, där Rosendalsgymnasiet är specialister på pedagogik och universitetet på kunskap.<sup>93</sup>

Detta är vad som gör att skolan kan kalla sig unik i marknadsföringen, vilket även realiserar i och med skolans position på *fältet*. Rosendalsgymnasiet intar en dominerande position genom att de besitter en sällsynthet som baseras på tron om signaturens magi. Sällsyntheten kan härledas ifrån skolans akademiska kapital. Den sällsynte producenten producerar en sällsynt produkt - en gymnasieskola som erbjuder en begränsad utbildning med stark akademisk koppling.

En konsekvens av skolans akademiska kapital är att det påminner om en elitskola. Även betygsintaget till skolans utbildningar bekräftar detta. Som vi tidigare har påvisat är det inte alla som kan värdera skolans möjligheter, trots att det akademiska kapitalet tillskrivs ett stort värde i Uppsala. Elitskolor uppfyller alltid en roll av konsekration genom den magiska operationen av särskiljande och samlande som produceras genom ritualer av godkännande. ”[a]n elite that is not only distinct and separate, but also recognized by others and by itself as worthy of being so”.<sup>94</sup> De elever som har möjlighet och ambitionen att studera vid Rosendalsgymnasiet måste genomgå en slags konsekration i form av betygssystemets godkännande av dem som behöriga. I och med att eleven antagits till skolan har den också blivit särskild från den som inte har blivit det. Den antagne eleven har även blivit en del av en särskild samling där de ges mycket goda förutsättningarna för att gå igenom nästa ritualisering i form av vidare studier. Detta är också en av konsekvenserna av Rosendalsgymnasiets dominerande position på gymnasiefältet.

Ytterligare en aspekt i och med begreppet fält är att produktionsfältet för Uppsalas gymnasieskolor kan delas in i subfält som integreras i varandra utifrån Rosendalsgymnasiets position. Det allomfattande fältet innefattar samtliga gymnasieskolor inom Uppsala kommun som konkurrerar med varandra. Inom detta fält finns det stridslinjer av slag på fältet som står mellan enskilda aktörer men också mellan grupper av aktörer. Det sistnämnda framgår främst utifrån den kommunala koncerntanken och Rosendalsgymnasiets ambition att möta konkurrensen från

---

<sup>93</sup> Intervju med Skolchef. 060427.

<sup>94</sup> Bourdieu, Pierre. (1989) 1996 *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power*. Cambridge. Polity Press s. 102.

friskolorna. Konkret står dessa stridslinjer mellan kommunala skolor och friskolor samt mellan Rosendalsgymnasiet och andra prestigefyllda kommunala skolor.

## Slutdiskussion och resultat

Rosendalsgymnasiets tillkomst har beskrivits som en mycket märklig process där politiska beslut och motstridiga uppgifter har förekommit. När skolan väl stod klar, i Läke-medelsverkets gamla lokaler, erbjöds teoretiska utbildningar med goda förutsättningar till universitetssamarbete samt nydanande teknik. I förhållande till Uppsala övriga gymnasieskolor har skolan också lyckats etablera en särställning utifrån betygsintag och skolans utformning. Sammantaget ger detta Rosendalsgymnasiet en framskjuten position på gymnasiefältet i Uppsala.

Skolan kan inte uttala sin dominerande position på produktionsfältet för det skulle också innebära ett erkännande av kommunala skolor som är dominerade. Det är i detta avseende som ambivalens uppstår mellan fältets olika konfliktlinjer. För att kunna konkurrera med friskolorna måste de erbjuda en mer attraktiv utbildning samtidigt som likvärdighetstanken mellan de kommunala utbildningarna måste värnas. Den kommunala koncepttanken i Uppsala konfronteras med en allt mer hårdnande konkurrens i utbildningsproduktionen.

Aspekten av att erkänna dominerade skolor eller bara att ha en uttalad ambition om ett specifikt elevunderlag för skolans utbildningar skulle strida emot skollagens allmänna föreskrifter om att ”Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig”.<sup>95</sup> Samtidigt säger läroplanen (Lpf 94) att ”En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen skall utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser skall fördelas lika”.<sup>96</sup> Detta legitimerar bland annat Rosendalsgymnasiets sökprofil som baseras på arbetsformerna. Frågan är dock om det i dagens läge kan erbjudas en likvärdig utbildning vid någon annan skola i Uppsala med tanke på skolans unika möjligheter till samverkan med Uppsala universitet.

Det framgår av denna studie att det är av stor vikt för skolan att marknadsföra sig som en sammanhållen skolenhet och inte ha programmen i fokus. Detta i kombination med skolans fysiska närhet till två universitet skapar en tydlig profil. Skolan vill framhålla sitt arbetssätt, universitetssamarbetet och de mjuka värden som inte kan beskrivas i ord, framför de specifika programmen. Med andra ord ska den elev som blir intagen till Rosendalsgymnasiet identifiera sig med skolans atmosfär och möjligheter, med fokus på vidare studier.

Utifrån Bourdieus resonemang om elitiskolor och dess funktion för konsekration kan vi tillskriva Rosendalsgymnasiet en prägel av elitiskola i både social och meritokratisk mening. Den

---

<sup>95</sup> Utbildningsdepartementet. Skollag (1985:1100) Omtryckt SFS 1997:1212. Ändringar t o m 2005:21. Kapitel 1 2§.

<sup>96</sup> Förordning om 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf94) ”Skolans värdegrund och uppgifter”.

starka naturvetenskapliga profilen vänder sig till en social elit samt att betygsintaget vänder sig till högpresterande elever. De elever som lyckas bli antagna till skolan blir särskiljda från Uppsalas övriga elever samtidigt som de får en samhörighet med andra högpresterande elever. Tillsammans har de unika förutsättningar för att tillgodogöra sig ett akademiskt kapital, vilket är en fördel i nästa konsekration - till universitetet.

Dessa förutsättningar understryks i Lidegrans rapport där hon konstaterar följande:

Uppsalas prägling av att vara en universitetsstad får konsekvenser för stadens gymnasieskola. För det första befinner sig gymnasieskolan i skuggan av ett stort universitet och för det andra domineras gymnasieskolan av grupper med mycket utbildningskapital. Det senare leder till att gymnasiestrukturen i Uppsala är karaktäriserad av de utbildningsinvesteringar som en akademisk elit är beredd att göra. Man skulle även kunna tänka sig att universitetsstaden öppnat upp för ett nära samarbete mellan dess gymnasieskola och universitetet.<sup>97</sup>

Rosendalsgymnasiets tillkomst innebär en etablering av en gymnasieskola för stadens akademiska elit i ett nära samarbete med Uppsala universitet. Frågan vi kan ställa oss är vilka konsekvenser detta medför? Denna studie kan påvisa att villkoren har förändrats för gymnasieskolorna i Uppsala utifrån Rosendalsgymnasiets etablering. Rosendalsgymnasiet bidrar, i form av en elitskola, till att den sociala differentieringen bland Uppsalas gymnasieskolor ökar. Detta ligger också i linje med en allmän trend som visar att skillnaderna har blivit större mellan olika skolor och gymnasieprogram.<sup>98</sup>

Benämningen elitskola har en mycket negativ klang i Sverige där folkhemmet och den svenska modellen dominerar bilden av ett solidariskt samhälle.<sup>99</sup> Utifrån denna mentalitet kan det vara svårt för Rosendalsgymnasiet att marknadsföra sig som en elitskola samtidigt som den kommunala koncerntanken utgör ett hinder för detta. Ur denna aspekt uppstår en ambivalens till skolans syfte. Å ena sidan premieras mjuka värden, god arbetsmiljö och individualiserade arbetssätt, å andra sidan har man ett tydligt universitetssamarbete, betygsintag till skolan samt NV-programmet. De förstnämnda faktorerna är generellt gångbart som eftersträvansvärda mål på de flesta skolor, medan de sistnämnda är särskiljande för en elit – med tillgång till ett tungt utbildningskapital.

---

<sup>97</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 8.

<sup>98</sup> Nordqvist, Ingrid & Langerth Zetterman, Monica. (2004) *Gymnasieskolan som konkurrensfält. Ett regionalt perspektiv – Gävleborgs län*. SEC report No. 33 s. 1.

<sup>99</sup> Linderborg, Åsa. (2001) *Socialdemokraterna skriver historia*. Stockholm. Atlas s. 13.

Kan fristående skolor undvika denna ambivalens genom att vara tydligare med profilering och marknadsföring gentemot det önskade elevunderlaget. Vissa saker pekar på detta, då de har andra förutsättningar än de kommunala skolorna, exempelvis genom riksrekrytering till sina utbildningar. Därmed får de också tillgång av en betydligt bredare rekryteringsbas. Enligt Börjesson är "[e]n annan fördel för friskolorna att de inte behöver ta ett övergripande ansvar för programutbudet, utan kan koncentrera sig på ett begränsat antal utbildningar, företrädesvis de som är mest attraktiva för högre sociala skikt."<sup>100</sup> I detta avseende är det intressant att det fanns planer för Rosendalsgymnasiet som en friskola. Med andra ord var det inte oproblemiskt att starta skolan i kommunal regi då man ville utbilda NV-elever för universitetet.

Ur ett annat perspektiv är skolan möjligtvis en kommunal produkt för den akademiska eliten som dominerar universitetsstaden Uppsala. Enligt Lidegran finns här "ett stort utbud av elever med stora mängder utbildningskapital i bagaget och vilkas preferenser ligger långt från statsmakternas."<sup>101</sup> Rosendalsgymnasiet uppfyller syftet att erbjuda elever från en akademisk elit en stimulerande utbildning. Frågan är bara på vems bekostnad. Hur kommer detta att påverka Katedralskolan och Lundellska skolans tidigare ohotade positioner på gymnasiefältet i fråga om rekryteringen av den akademiska elitens söner och döttrar.<sup>102</sup>

Sammanfattningsvis framstår Rosendalsgymnasiet som en del av den genomgripande omvandling av den statliga styrningen av skolan som påbörjades under 1990-talets första hälft. Rosendalsgymnasiet har visat sig vara en skola i tiden då den präglas av marknadsanpassning och friare resursanvändning.<sup>103</sup> Frågan är om det är toppen av ett isberg vi ser i denna marknadsliberala utveckling inom utbildningsområdet?

För att återanknyta till uppsatsens inledning kan vi utifrån ett utbildningssociologiskt perspektiv ställa oss frågan om det var debatten som skapade en elitskola eller om det var tanken på elitskolan som skapade debatten? Utifrån denna studie är det intressant att vidare undersöka den skolpolitiska diskursens inverkan på den kommunala skolans utformning i ett allt mer marknadsanpassat skolklimat. Rent konkret skulle detta kunna ske genom liknande studier rörande Katedralskolans och Lundellska skolans syn på Rosendalsgymnasiets etablering.

---

<sup>100</sup> Börjesson, Mikael, (2004) *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*. SEC report No. 32. s. 79.

<sup>101</sup> Lidegran, Ida, (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*. SEC Report No. 34 s. 9.

<sup>102</sup> Ibid. s. 67.

<sup>103</sup> Broady, Donald red. (2000) *Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier*. "Nya betingelser för skolan under 1990-talet" SEC Report No. 27 s. 1.

## Käll- och litteraturförteckning

### *Källor*

Intervju med Samhällsvetenskapslärare – 060421

Intervju med Naturvetenskapslärare – 060425

Intervju med Skolchef – 060427

Intervju med Rektor – 060427

Rosendalsgymnasiets hemsida – (<http://www.rosendalsgymnasiet.uppsala.se/>) (060518)

### *Tidningar*

Uppsala Nya Tidning ”Ågerup talar klarspråk” 2004-02-14

[http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=301915,00.html](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=301915,00.html) (060303)

Uppsala Nya Tidning ”Rosendalsskolan blir bra” 2004-02-21

[http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=303233,00.html](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=303233,00.html) (060303)

Uppsala Nya Tidning ”Satsa på de befintliga skolorna i stället!” 2004-04-13

[http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV\\_ID=313076,00.html](http://www2.unt.se/avd/1,1786,MC=2-AV_ID=313076,00.html) (060303)

### *Litteratur*

Bertilsson, Emil (2005) *Från gymnasiet till högskola. Övergången till högre studier vid en gymnasieskola i Uppsala*. Examensarbete vid Institutionen för lärarutbildning vid Uppsala universitet.

Bourdieu, Pierre (1989) 1996. *The state nobility. Elite Schools in the Field of Power*  
Cambridge. Polity Press

Bourdieu, Pierre (1986) *Kultursociologiska texter*. Stockholm. Symposion

Broady, Donald m. fl. (2000) *Välfärd och skola*. SOU 2000:39

Broady, Donald red. (2000) *Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier*. SEC Report No. 27

Broady, Donald (1998) *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Skeptronhäften/Skeptron Occasional Papers nr 15

Broady, Donald (2001) *Studier av högskolan och gymnasieskolan som fält*. Forskningsprogram 2002 2004, SEC Report No. 28.

Broady, Donald red. (1998) ”Inledning: en verktygslåda för studier av fält” i *Kulturella fält*,  
(<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/p-kuf98.pdf>)

Börjesson, Mikael (2004) *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*. SEC Report No. 32

Förordning om 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf94)

Gunneriusson, Håkan red. (2002) *Sociala nätverk och fält* Opuscula Historica Upsaliensia 28, Uppsala. Uppsala universitet – Historiska institutionen

Lidegran, Ida (2004). *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*, SEC Report No. 34

Linderborg, Åsa (2001) *Socialdemokraterna skriver historia*. Stockholm. Atlas

Nordqvist, Ingrid & Langerth Zetterman, Monica. (2004) *Gymnasieskolan som konkurrensfält. Ett regionalt perspektiv – Gävleborgs län*. SEC Report No. 33

Trost, Jan (1993) 1997. *Kvalitativa intervjuer*. Lund. Studentlitteratur

Utbildningsdepartementet. Skollag (1985:1100) Omtryckt SFS 1997:1212.

## Bilagor

### *Bilaga 1 - Intervjuguide – ca 30 minuters intervju*

#### Syfte

Syftet är att undersöka hur Rosendalsgymnasiet i Uppsala uppfattar samt befäster sin position i den rådande konkurrensen om elevunderlaget.

#### Begreppsutgångspunkter

##### *Rosendalsgymnasiets tillkomst*

- Inledande fas – Hur ser du på startandet av Rosendalsgymnasiet?

##### *Skolans profil*

- Hur ser skolans profil ut? Vad är det ni vill marknadsföra gentemot eleverna?
- Det unika i ett fåtal elever vilket syftar till signaturens magi.
- Skapandet av kapital i form av svårtillgänglighet och urvalsprocess.

##### *Rosendalsgymnasiet i Uppsala - Gymnasiefältet*

- Hur ser du på Rosendalsgymnasiet i förhållande till de andra gymnasieskolorna i Uppsala?
- Vad tillför Rosendalsgymnasiet som inte redan finns hos de andra gymnasieskolorna i detta avseende?
- Detta syftar till att utreda Rosendalsgymnasiets förhållningssätt till strategi och kapital.

##### *Skolans utformning*

- Hur har man tänkt i fördelandet mellan skolans olika program? Hur ser det ut? Hur fungerar det?
- Detta syftar till att utreda Rosendalsgymnasiets förhållningssätt till strategi och kapital. Samt om de har ett eventuellt begynnelsekapital.